

Teorie Mezinárodní politické ekonomie

Mezinárodní politická ekonomie
2015

Teorie „dvojí ekonomiky“

- *(Arthur Lewis, John Hicks, Samuelson, Ohlin)*
- Každou ekonomiku lze popsat jako **moderní** či **tradiční** (poměr sektorů);
- Tradiční ekonomiky/sektory jsou postupně **nahrazovány moderními**, a inkorporovány do mezinárodního ekonomického systému;
 - Moderní **hodnoty** vytlačují tradiční;
 - Průvodní **jevy**: monetizace, urbanizace, integrace, interdependence;
- **Vzestup** tržní ekonomiky - **přirozený důsledek** fungování uvolněných tržních sil...
- **Modernizace** světa je důsledek vnitřních charakteristik trhu (vs. zaostalost).

Teorie „moderního světového systému“

- *(Paul Baran, A. G. Frank, Immanuel Wallerstein)*
- Předpokládá **kapitalismem sjednocený svět**, postavený na hierarchii třídami ovládaných států;
- Jediná kapitalistická **světová dělba práce**;
 - Světová ekonomika se skládá z dominantního **centra** a závislé **periferie**
 - exploatace;
- Charakteristiky **systemu** jsou důvodem pro **zaostalost**;
 - **Jádro** se specializuje na průmyslovou výrobu, **periferie** je odsouzena k produkci surovin (neměnné).
- Rozdílem mezi centrem a periferií je nakonec **síla státu** (industrializace a směnné relace).
 - Státy lze dělit na **tvrdé** (ovlivní SE ve svůj prospěch) a **slabé**;
- **System se reprodukuje** – nakonec se ale zhroutí(?) (zák. kapitalismu).

Teorie „hegemonické stability“

- *(Stephen Krasner, Robert Gilpin, Charles Kindleberger)*
- **Liberální světová ekonomika** potřebuje **hegemonu**, který usiluje o vytvoření silného mezinárodního **režimu**;
- **Ústup** moci pak předznamenává **oslabení** takového režimu;
- **Předpoklady**: hegemon, **liberální ideologie** a **společný zájem**.
- **Veřejný statek**: problém vynucení participace na nákladech (freeriding);
- Hegemon příkladem, motorem, garantem...
- **Po ústupu hegemonu**:
 - nástup nového;
 - pokračování stávajícího režimu koordinovaného hlavními ekonomikami;
 - období ekonomických a politických konfliktů...

Neoklasická ekonomie

- Perfektní **konkurence**;
- Perfektní **informace**;
- **Konstantní výnosy** z rozsahu a klesající výnosy z kapitálu;
- **Růst**: důsledek akumulace kapitálu, vstupu pracovní síly a technologického pokroku...(Robert Solow);
- **Role státu** omezená (tržní selhání, veřejné statky);
- Vždy tendence k dosažení **rovnováhy**;
- **Konvergence** jako převládající trend.

„Nové teorie (IPE)“

- **Oligopolní** konkurence (renty, necenová konkurence, politická podpora);
- Existence **úspor z rozsahu**;
- **Technologické** změny jako **vědomý cíl** investic a politik;
- **Strategické chování** na trhu;
- Historické procesy a **podmíněnost**;
- Významná role **institucí**; ekonomická **geografie**;
- **Omezená** schopnost systému dosáhnout **rovnováhy**;
nelineární dynamika IPE.

Teorie endogenního růstu

- *(Paul Romer, Robert Lucas)*
- **Technologický pokrok** výsledkem záměrných (investičních) rozhodnutí (znalosti samostatným faktorem + lidský kapitál);
- **Zakletý kruh růstu** (investice-> produktivita-> investice...);
 - **Úspory z rozsahu** – růst nemusí zpomalovat...
- **Role státu** významná:
 - podpora **úspor**;
 - podpora tempa **investic**;
 - podpora **výzkumu** a vývoje (efekt zadržen: oligopoly; unikne → veřejný statek + pod-investovanost = nutnost podpory investic).
- **Průmyslová politika** může zlepšit postavení státu a výkon ekonomiky...
- Konvergence není nutná – **počáteční výhoda** jako **permanentní** výhoda...

Nová ekonomická geografie

- *(Paul Krugman, Brian Arthur, Paul David)*
- Ekonomické aktivity **teritoriálně koncentrovány** (dlouhodobě);
- Náhoda + „path dependence“ = **kumulativní** procesy.
- **Prvotní lokace** → brzký start → výhoda...
 - Sebe-posilující se procesy, zvýrazňování nuancí, setrvačnost lokace, **aglomeratizace**...
- **Rigidní struktura** jádro/periferie;
- **Centrifugální vs. centripetální** tendence...
 - **Role státu** – posilování dostř. tendence, oslabování odstředivých...
 - **Držba jádra**: příjmy, moc, nezávislost...
 - Snaha o **změnu VS. zachování status quo** – **dynamika světové ekonomiky**.

Teorie strategického obchodu

- *(Henry Rosovsky)*
- **Podporuje** využití protekcionismu, **průmyslových politik** a podpor...
- **Nedokonalé trhy** → strategické chování firem (dumping, preemption, kartel, necenová konkurence)...
- Oligopoly v high-tech → **jádro ekonomiky**, cíl firem i státu...
- **Strategické sektory**: konkurenceschopnost a moc (voj.síla).
- **Vlády**:
 - pomáhají strategickému chování firem (ochrana trhu, subvence);
 - vytvářejí (pro ně) pozitivní externality (VaV, lidský kapitál).
- Mezinárodní obchod **nezajistí optimální uspořádání** z pohledu firem ani státu.